

**ANALIZA STATISTICĂ A CHELTUIELILOR PENTRU PROTECȚIE SOCIALĂ
ȘI IMPACTUL ACESTORA ASUPRA RATEI SĂRĂCIEI ABSOLUTE ÎN
REPUBLICA MOLDOVA**

**STATISTICAL ANALYSIS OF SOCIAL PROTECTION EXPENDITURES AND
THEIR IMPACT ON THE ABSOLUTE POVERTY RATE IN THE REPUBLIC OF
MOLDOVA**

Vladislav HANTEA,
Specialitatea Contabilitate, gr. C 2501,
Coordonator științific: **Ana NEDELCU**, dr., conf. univ.,
Centrul Universitar „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul
al Universității Tehnice a Moldovei

Rezumat: *Lucrarea analizează relația dintre cheltuielile pentru protecția socială și rata sărăciei absolute în Republica Moldova, în perioada 2015–2024. Sunt definite conceptele de bază, precum sărăcia absolută și pragurile de sărăcie, iar analiza se bazează pe date statistice oficiale. Rezultatele arată o creștere continuă a pragurilor sărăciei, în special după anul 2022, pe fondul inflației și al crizelor economice recente. Rata sărăciei absolute a urmat o tendință general ascendentă, atingând niveluri ridicate în ultimii ani. În*

același timp, cheltuielile pentru protecția socială au crescut semnificativ, reflectând reacția statului la agravarea situației sociale. Analiza corelației indică o legătură puternică și directă între cei doi indicatori, sugerând că majorarea cheltuielilor este determinată de creșterea sărăciei. Totuși, această relație evidențiază caracterul reactiv al politicilor sociale, care vizează mai mult atenuarea efectelor decât reducerea cauzelor fenomenului. În concluzie, se subliniază necesitatea unor politici eficiente orientate spre diminuarea structurală a sărăciei.

Cuvinte-cheie: sărăcie absolută, protecție socială, corelație, Republica Moldova

Abstract: *This paper analyzes the relationship between social protection expenditures and the absolute poverty rate in the Republic of Moldova for the period 2015–2024. Basic concepts, such as absolute poverty and poverty thresholds, are defined, and the analysis is based on official statistical data. The results show a continuous rise in poverty thresholds, particularly after 2022, against the backdrop of inflation and recent economic crises. The absolute poverty rate has followed a generally upward trend, reaching high levels in recent years. At the same time, social protection spending has increased significantly, reflecting the state's response to the worsening social situation. The correlation analysis indicates a strong and direct link between the two indicators, suggesting that the increase in spending is driven by rising poverty. However, this relationship highlights the reactive nature of social policies, which aim more at mitigating the effects than at reducing the causes of the phenomenon. In conclusion, the need for effective policies aimed at the structural reduction of poverty is emphasized.*

Keywords: absolute poverty, social protection, correlation, Republic of Moldova

Pentru a înțelege tema abordată, definim conceptele de bază: conform dexonline [1], sărăcia este: „Lipsa mijloacelor materiale necesare existenței; starea, viața celui sărac.”, conform Biroului Național de Statistică (în continuare BNS) [2], „Sărăcia absolută reflectă proporția persoanelor care au sau nu capacitatea de a-și acoperi un nivel minim decent de consum (cheltuieli) considerat necesar pentru un trai decent.”, iar „Rata sărăciei absolute - se bazează pe cheltuielile declarate de gospodării.

Dacă o persoană nu își permite un anumit nivel de cheltuieli care i-ar asigura un minim decent de viață (denumit ”pragul sărăciei absolute”), aceasta este considerată în sărăcie absolută”, conform metodologiei de calcul al pragului absolut al sărăciei elaborat de BNS [3]. Pragul absolut al sărăciei, denumit și pragul superior al sărăciei reprezintă „valoarea coșului alimentar și nealimentar, calculat ca suma costului consumului alimentar și a cheltuielilor pentru produse nealimentare și servicii ale gospodăriilor care cheltuie pentru alimente o sumă egală cu costul necesarului de consum alimentar. O componentă de bază a pragului absolut de sărăcie este pragul sărăciei extreme, ce se definește în conformitate cu metodologia BNS din 2006 ca valoarea necesarului de consum alimentar estimat în baza structurii consumului populației cel mai puțin asigurate. Conform metodologiei revizuite, pragul sărăciei extreme este echivalat cu pragul inferior al sărăciei absolute stabilit pentru anul 2006”. În același context, coșul alimentar reprezintă „cantitățile lunare de produse alimentare consumate în medie pe o persoană”, iar coșul nealimentar reprezintă „consumul lunar de bunuri nealimentare și servicii în medie pe o persoană”.

Pe de o altă parte, prestațiile sociale, conform Legii nr. 547 din 25.12.2003 asistenței sociale, articolul 11 [4], se acordă sub formă de „compensații, alocații, indemnizații, de ajutor social, material și de altă natură”.

După familiarizarea cu conceptele de bază, prezentăm subprogramele de cheltuieli din cadrul bugetelor naționale, conform clasificăției bugetare, anexa nr. 5 [5], la

**„Oportunități de implicare a tinerilor în procesul de cercetare”,
Ediția a VI-a, 2026, Cahul**

compartimentul protecție socială (punctul 10): protecție în caz de boală sau incapacitate de muncă, protecția persoanelor în etate, protecția în legătură cu pierderea întreținătorului, protecția a familiei și a copiilor, protecția în caz de șomaj, protecție în domeniul asigurării cu locuințe, protecția împotriva excluziunii sociale, cercetări științifice aplicate în domeniul protecției sociale și alte servicii în domeniul protecției sociale neatribuite la alte grupe.

Înainte de analiza impactului cheltuielilor pentru protecție socială asupra ratei sărăciei absolute, analizăm valorile pragurilor de sărăcie absolută și extremă, ratele sărăciei absolute și extreme prezentate de BNS în perioada 2015-2024 și volumul de cheltuieli pentru protecție socială în perioada 2016-2024.

**Tabelul 1. Evoluția în dinamică a pragurilor sărăciei absolute și extreme
în perioada 2015-2024, lei**

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Pragul sărăciei absolute	1 709,8	1 819,2	1 939,3	1 998,4	2 095,1	2 174,1	2 285,2	2 942,0	3 336,8	3 493,3
Pragul sărăciei extreme	1 378,9	1 467,2	1 564,0	1 611,7	1 689,7	1 753,4	1 843,0	2 372,7	2 691,2	2 817,1

Sursa: elaborat de autor în baza datelor din sursa [6]

Datele tabelului 1 arată că, atât pragul sărăciei absolute, cât și pragul sărăciei extreme au înregistrat o creștere continuă în perioada analizată, însă se evidențiază un salt major în valoarea pragurilor analizate în anul 2022 față de anul 2021, astfel în anul 2022 valoarea pragului sărăciei absolute a crescut cu 656,8 (2942-2285,2) lei, iar pragul sărăciei extreme cu 529,7 (2372,7-1843) lei, și o majorare mai accentuată în următorii 2 ani, 2023 și 2024, în comparație cu perioada 2015-2021, unde majorarea medie a pragului sărăciei absolute a fost de 95,90 lei, iar a pragului sărăciei extreme de 77,35 lei, în timp ce majorarea medie în perioada 2021-2024, a fost de 402,70 lei și 324,70 lei respectiv.

Aceste rezultate atestă faptul că prețurile la toate tipurile de produse și servicii sunt în creștere, inclusiv din cauza inflației ridicate în perioada pandemiei și războiului în Ucraina, determinând majorarea costului minim de trai și accentuarea riscului de sărăcie în rândul populației.

**Tabelul 2. Evoluția în dinamică a ratei sărăciei absolute
în perioada 2015-2024, %**

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Rata sărăciei absolute	25,4	26,4	27,7	23	25,2	26,8	24,5	31,1	31,6	33,6

Sursa: elaborat de autor în baza datelor din sursa [7]

Evoluția ratei sărăciei absolute în perioada 2015–2024, prezentată în tabelul 2, evidențiază o tendință generală de creștere, având și fluctuații intermediare. După o majorare constantă în perioada 2015–2017, indicatorul a înregistrat o diminuare temporară în 2018, după ce rata a continuat să crească până în anul 2021, unde a scăzut, însă începând cu anul 2022, se observă o majorare accentuată și continuă, atingând nivelul maxim de 33,6% în 2024.

Luând în considerare evoluția pragului sărăciei absolute, subliniem că majorarea accentuată a ratei sărăciei în anul 2022 a fost influențată și de acest factor.

**Tabelul 3. Evoluția în dinamică a ratei sărăciei extreme
în perioada 2015-2024, %**

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Rata sărăciei extreme	10,5	10,4	11	8,7	10,7	10,8	9,5	13,5	13,8	15,4

***Sursa:** elaborat de autor în baza datelor din sursa [8]*

Rata sărăciei extreme în anii 2015-2024 (tabelul 3) a urmat un scenariu similar de evoluție, caracterizat prin fluctuații moderate și creștere accentuată în anul 2022, una din cauze fiind majorarea semnificativă a pragului sărăciei extreme. În 2024 indicatorul a atins nivelul maxim de 15,4%.

**Tabelul 4. Evoluția în dinamică a cheltuielilor pentru protecție socială
în perioada 2016-2024, milioane lei**

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Protecție socială	42 622,8	47 249,5	51 432,4	58 439,6	64 092,7	72 329,2	93 524,5	113 999,5	117 584

***Sursa:** elaborat de autor în baza datelor din sursa [9]*

Pentru anul 2015 nu sunt date privind cheltuielile pentru protecție socială, ceea ce limitează analiza pe întreaga perioadă. Totuși, în intervalul 2016–2024 se observă o majorare continuă, cu o sporire semnificativă a cheltuielilor, după anul 2020 (tabelul 4).

Rezultatele analizei statistice a relației dintre cheltuielile privind protecția socială și rata sărăciei absolute (tabelul 5) evidențiază existența unei relații puternice și directe între rata sărăciei absolute și cheltuielile pentru protecție socială, astfel valoarea pozitivă a covariației (755,40), indică faptul că cei doi indicatori tind să evolueze în același sens, iar coeficientul de corelație înalt (0,84), confirmă o legătură strânsă între acestea. Astfel, pe măsură ce cheltuielile pentru protecția socială cresc, se observă și o majorare a ratei sărăciei absolute, ceea ce nu reflectă neapărat eficiența redusă a politicilor sociale, ci mai degrabă caracterul reactiv al acestora, întrucât majorarea cheltuielilor este determinată de necesitatea de a răspunde intensificării fenomenului sărăciei, în contextul unor factori economici și sociali nefavorabili.

Coeficientul de determinare (0,70) arată că aproximativ 70% din variația ratei sărăciei absolute poate fi explicată de modificările cheltuielilor pentru protecție socială, ceea ce subliniază importanța acestui indicator în fundamentarea politicilor sociale. Cu toate acestea, celelalte 30% sugerează că există și alți factori importanți care influențează nivelul cheltuielilor, precum politica bugetară, contextul economic general sau factori externi.

Tabelul 5. Analiza corelației între cheltuielilor pentru protecție socială și rata sărăciei absolute în perioada 2016-2024

Perioada	Ch. Protecție socială, mil. lei (X)	Rata sărăciei absolute, coeficient (Y)	$(X-\bar{X})$	$(Y-\bar{Y})$	$(X-\bar{X})^*$ $(Y-\bar{Y})$	$(X - \bar{X})^2$	$(Y - \bar{Y})^2$
2016	42 622,80	0,264	-30 852,11	-0,01	421,646	951852760,01	0,00019
2017	47 249,50	0,277	-26 225,41	0,00	17,484	687772187,95	0,0000004
2018	51 432,40	0,23	-22 042,51	-0,05	1050,693	485872296,08	0,00227
2019	58 439,60	0,252	-15 035,31	-0,03	385,906	226060580,21	0,00066
2020	64 092,70	0,268	-9 382,21	-0,01	90,695	88025885,33	0,00009
2021	72 329,20	0,245	-1 145,71	-0,03	37,427	1312653,95	0,00107
2022	93 524,50	0,311	20 049,59	0,03	668,320	401986014,61	0,00111
2023	113 999,5	0,316	40 524,59	0,04	1553,443	1642242304,61	0,00147
2024	117 584,0	0,336	44 109,09	0,06	2573,030	1945611722,61	0,00340
Media	73 474,91	0,278	X	X	X	X	X
Suma					6798,64	6430736405,37	0,0103
	Covarianța		=	6798,64/9			755,40
	Coeficientul de corelație		=	$6798,64/(6430736405,37 \cdot 0,0103)^{(1/2)}$			0,84
	Coeficientul de determinare		=	$0,84^2$			0,70

Sursa: elaborat de autor în baza datelor din sursele [7] și [9]

În concluzie, se poate afirma că între cei doi indicatori există o interdependență semnificativă, însă relația identificată este una de natură statistică, nefiind suficientă pentru a demonstra în mod direct o relație de cauzalitate.

Concluzie generală: sintetizând cele relatate, analiza realizată de autor evidențiază o realitate social-economică alarmantă pentru Republica Moldova în perioada 2015-2024, marcată de o degradare constantă a nivelului de trai. Rezultatele cercetării demonstrează că pragurile de sărăcie absolută și extremă au înregistrat un salt major începând cu anul 2022, fenomen alimentat de inflația ridicată, crizele post-pandemice și instabilitatea regională cauzată de războiul din Ucraina. Această presiune economică a condus la atingerea unui nivel critic al ratei sărăciei absolute, care a urcat până la valoarea de 33,6% în anul 2024.

Corelația statistică directă și foarte puternică, confirmată de coeficientul de 0,84, indică faptul că majorarea ratei sărăciei absolute a determinat o creștere a cheltuielilor pentru protecție socială, reflectând reacția autorităților publice la intensificarea vulnerabilității populației. Deși bugetele alocate acestui sector au crescut semnificativ, depășind pragul de 117 miliarde de lei în ultimul an analizat, evoluția simultană a ambilor indicatori sugerează că măsurile statului au avut în principal un rol de atenuare a efectelor imediate ale crizelor.

Coeficientul de determinare de 0,70 confirmă că o proporție semnificativă a variațiilor cheltuielilor pentru protecție socială este explicată de dinamica sărăciei, însă eficiența acestor alocări rămâne limitată în absența unor politici orientate spre combaterea cauzelor structurale ale fenomenului, dincolo de simpla compensare a pierderii puterii de cumpărare.

Bibliografie:

1. Definiția termenului sărăciei conform dexonline.
<https://dexonline.ro/intrare/s%C4%83r%C4%83cie/50153>
2. Cum înțelegem și măsurăm sărăcia în Moldova - întrebări și răspunsuri, Biroul Național de Statistică.
https://statistica.gov.md/ro/cum-intelegem-si-masuram-saracia-in-moldova-intrebări-98_61813.html
3. Metodologia de calcul a pragului absolut al sărăciei, Biroul Național de Statistică.
https://statistica.gov.md/files/files/Metadate/alte/Metodologie_saracie.pdf
4. Legea nr. 547 din 25.12.2003 asistenței sociale.
https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=142238&lang=ro
5. Clasificația bugetară.
<https://mf.cloud.gov.md/index.php/s/BywmQ9b5c7Fiwsx?openfile=true>
6. Pragul sărăciei absolute și extreme calculat și prezentat de BNS pentru perioada 2015-2024.
https://statbank.statistica.md/PxWeb/pxweb/ro/30%20Statistica%20sociala/30%20Statistica%20sociala_04%20NIV_NIV070_NIV0710/NIV070050.px/table/tableViewLayout2/?rxid=b2ff27d7-0b96-43c9-934b-42e1a2a9a774
7. Rata sărăciei absolute calculată și prezentată de BNS pentru perioada 2015-2024.
https://statbank.statistica.md/PxWeb/pxweb/ro/30%20Statistica%20sociala/30%20Statistica%20sociala_04%20NIV_NIV070_NIV0710/NIV070100.px/table/tableViewLayout2/?rxid=b2ff27d7-0b96-43c9-934b-42e1a2a9a774
8. Rata sărăciei extreme calculată și prezentată de BNS pentru perioada 2015-2024.
https://statbank.statistica.md/PxWeb/pxweb/ro/30%20Statistica%20sociala/30%20Statistica%20sociala_04%20NIV_NIV070_NIV0710/NIV070200.px/table/tableViewLayout2/?rxid=b2ff27d7-0b96-43c9-934b-42e1a2a9a774
9. Cheltuieli pentru protecție socială executate în perioada 2016-2024, prezentate de BNS.
https://statbank.statistica.md/PxWeb/pxweb/ro/40%20Statistica%20economica/40%20Statistica%20economica_25%20FIN/FIN010100.px/table/tableViewLayout2/?rxid=b2ff27d7-0b96-43c9-934b-42e1a2a9a774